

ARTICOLE ORIGINALE

CZU: 614.2(478)(092)

DOI: <https://doi.org/10.52692/1857-0011.2022.2-73.01>**CONSTANTIN ȚÎBÎRNĂ – PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE EXPERTI
AL MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII, PROMOTOR AL PREGĂTIRII
CADRELOR ȘTIINȚIFICE NAȚIONALE**

MEREUȚĂ Ion, dr. hab. șt. med., profesor univ.
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”
Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie
Academia de Științe Medicale din Republica Moldova
E-mail: ion.mereuta@usmf.md

Rezumat.

Constantin Țîbîrnă – personalitate notorie a științei medicale, fondator al chirurgiei autohtone, promotor al pregătirii cadrelor de înaltă calificare, Om politic și de Stat, Deputat, Pedagog-Maestru, cu o activitate medicală pe parcursul a 60 de ani (1950-2010), creator al Școlii de Chirurgie toraco-abdominală, oro-maxilo-facială, oncologică, infantilă, Membru de Onoare al Academiei de Științe a Moldovei, unul din fondatorii Academiei de Științe Medicale din Republica Moldova, Promotor al Științei și Chirurgiei autohtone la nivel internațional. A pregătit 30 de doctori și doctori habilitați, a coordonat susținerea tezelor de doctor în științe medicale la diferite specialități (circa 200), a fondat Dinastia de medici Țîbîrnă – cca 72 medici și asistenți medicali.

Cuvinte-cheie: fondator, profesor, om de stat, fondator al unei școli științifice, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Summary. Constantin Țîbîrnă - Chairman of the Council of Experts of the Ministry of Health, promoter of the training of national scientific staff.

Constantin Țîbîrnă - notorious personality of medical science, founder of a local surgery, promoter of the training of highly qualified staff, Politician and State, Deputy, Pedagogue-Teacher, with a medical activity during 60 years (1950-2010), creator of the School of Thoraco-abdominal Surgery, oro-maxillo-facial, oncological, infantile, Honorary Member of the Academy of Sciences of Moldova, one of the founders of the Academy of Medical Sciences of the Republic of Moldova, Promoter of International Science and Surgery internationally. He trained 30 doctors and habilitated doctors, coordinated the defense of doctoral theses in medical sciences in various specialties (about 200), founded the Țîbîrnă Dynasty of doctors - about 72 doctors and nurses.

Keywords: founder, teacher, statesman, founder of a scientific school, honorary member of the Academy of Sciences of Moldova.

Аннотация. Константин Цыбырнэ – Председатель Экспертного Совета Министерства Здравоохранения, инициатор подготовки национальных научных кадров.

Константин Цыбырнэ – известная личность медицинской науки, основоположник отечественной хирургии и подготовки высококвалифицированных медицинских кадров, политический и государственный деятель, депутат, педагог с медицинской деятельностью в течение 60 лет (1950-2010), создатель научной школы торако-абдоминальной хирургии, челюстно-лицевой, онкологической, детской, почетный член Академии наук Молдовы, один из основателей Академии медицинских наук Республики Молдова, проповедник международной науки и хирургии на международном уровне. Подготовил 30 кандидатов и докторов медицинских наук разных специальностей, координировал защиту около 200 докторских диссертаций по медицине, основал династию врачей Цыбырнэ – около 72 врачей и медсестер.

Ключевые слова: основоположник, педагог, государственный деятель, создатель научной школы, почетный член Академии наук Молдовы.

Constantin Țîbîrnă s-a născut la 1 ianuarie 1929. Atunci puțin se cunoștea despre Sângerei. Faima acestor pămînturi cu bunătatea de ciornoziom tipic humifer, a Marelui Om, Medic, Chirurg, Savant Constantin Țîbîrnă și a multor personalități notorii, avea

să se cunoască ulterior de către generațiile în creștere. Întreaga țară, toți românii, savanții lumii, comunitățile și bibliografiile au cunoscut pleada personalităților născută la Sângerei, comfirmarea lui C. Lambroso – Dinastia de medici Țîbîrnă, Halippa, Duca, Hadîrcă,

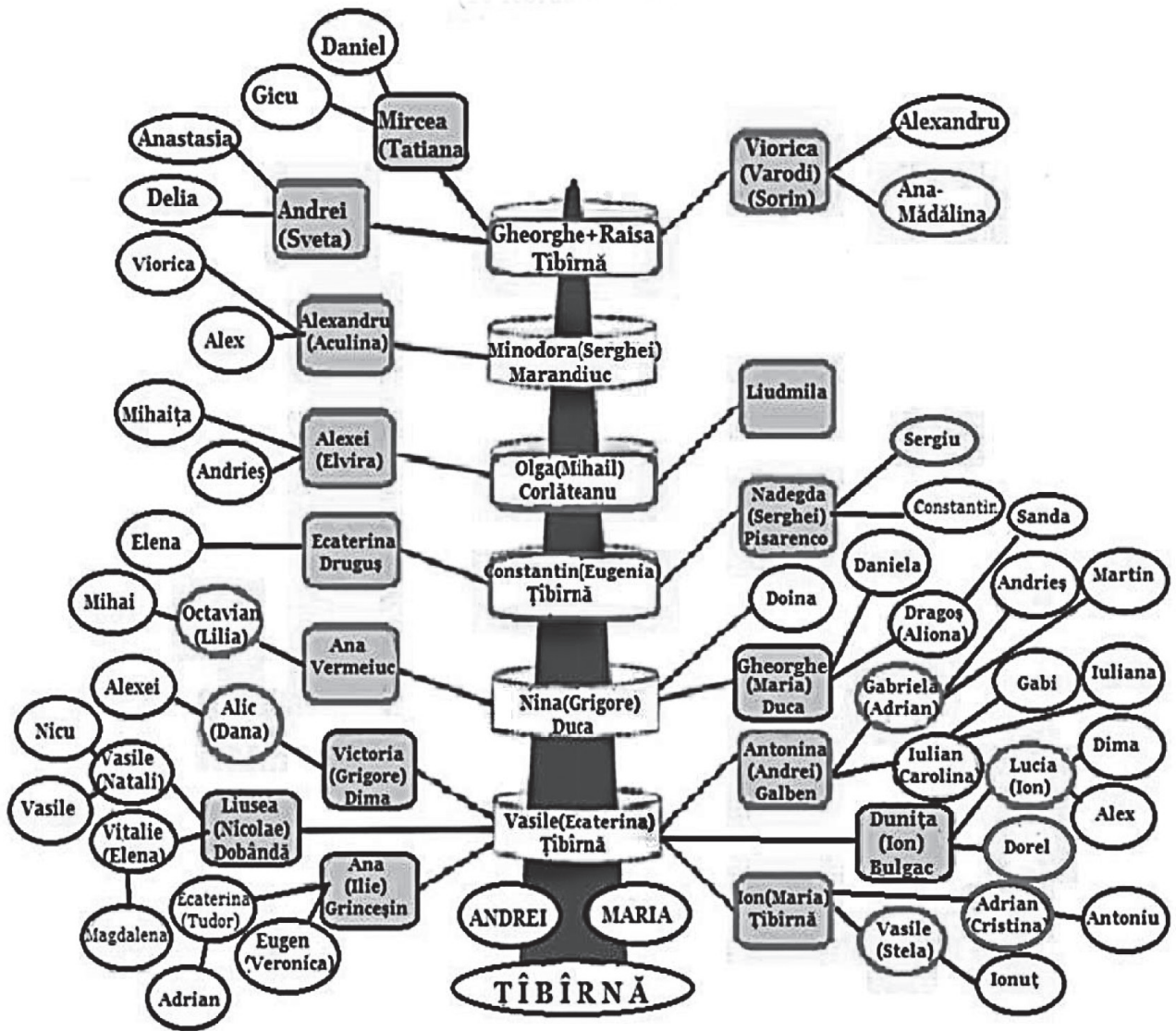

Figura 1. Arborele Genealogic al familiei Andrei și Maria ȚÎBÎRNĂ
(16 februarie 2022)

Lari, Gafencu, Păunescu, Tuchilatu, Dolgan, Mușet, Moldovanu, Paladi, Nagacevski, Glib și altele.

Constantin Țîbîrnă, personalitate emblematică a Medicinii Naționale, exponent excelent al Primei Promoții a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, anul 1950, cel care alături de ceilalți înaintași ai noștri au creat medicina autohtonă, știința medicală, Școlile medicale universitare, pregătirea Educației medicale contunue a cadrelor din medicină. Aici aș dori să vorbesc despre Constantin Țîbîrnă, ca Om, Savant, Pedagog-Maestru, care a contribuit esențial la crearea cadrelor medicale de înaltă calificare, savanții de astăzi ai medicinei naționale, Șefi de catedre, Directori de Institute de Cercetare din țară și străinătate. Academicianul Constantin Țîbîrnă, pe lângă acele deziderate fundamentale și aplicative în domeniul chirurgiei generale, toracice, abdominale, infantile, oncologice etc., a elaborat zeci de brevete și inovații, zeci de mo-

nografii și articole științifice. Doresc să specific și o altă latură a Savantului, Omului, Constantin Țîbîrnă – formator de Oameni și specialiști – care au făcut doctorate, teze de doctor și doctor habilitat în științe medicale – Groza, Crudu, Străjescu, Jardan, Cabac, Lepădatu, Pavliuc, Anghelici, Andon, Știrbet și alții în Clinica de Chirurgie [2].

O pagină specifică a profesorului, academicianului Constantin Țîbîrnă a fost și activitatea Domniei Sale la Ministerul Sănătății ca Președinte al Consiliului de Experți, Vicepreședinte al Consiliului – profesorul E.N. Șleahov, secretar – profesorul Lucia Andrieș [2, 4].

Anume aici, Domnia Sa și-a arătat latura de omenie și demnitate, patriot și promotor al pregătirii cadrelor, activități în domeniul evidențierii viitoarelor cadre științifico-didactice și profesionalism din rândul medicilor practici din orașe și raioanele Moldovei. Calitățile sale deosebite de profesor, cu tact deosebit

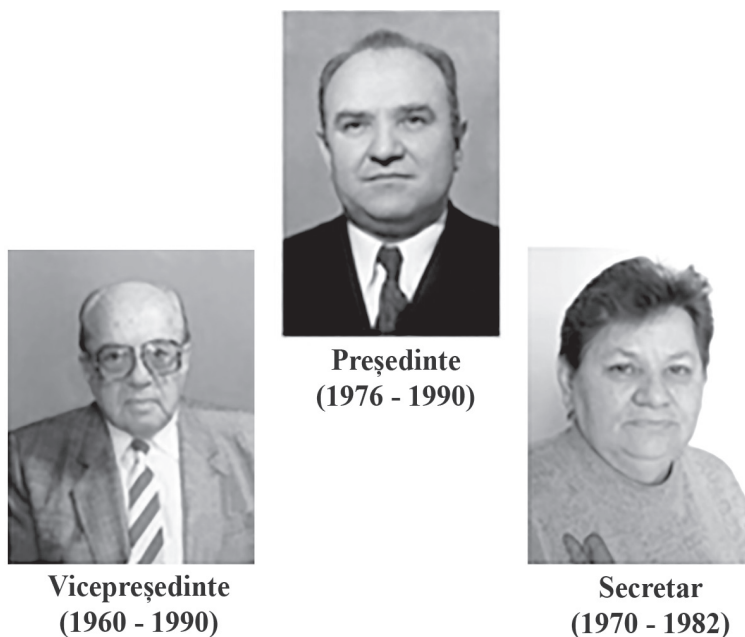

Figura.2. Consiliul Științific Medical de pe lângă Ministerul Sănătății al Republicii Moldova

Figura.3. Rectorii Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemișanu"

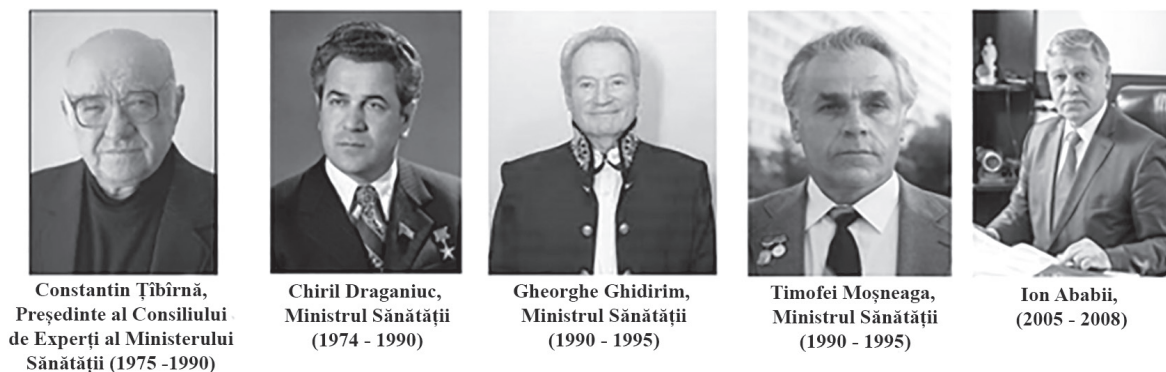

Figura.4. Ministrii Sănătății

și înțelept, patriot pentru medicină, țară și popor, pentru sănătate oamenilor, de formare a viitoarelor personalități. Domnia Sa evidenția potențialii candidați pentru cercetare în medicină și activitate didactică, pentru aspiratură, ordinatura clinică, postdoctorat, îi îndruma și îi ghida în activitatea clinică, de cercetare și didactică. Prelegerile sale în chirurgie erau bazate atât pe teorie, cât și pe practica medicală cotidiană.

Marea capacitate a profesorului Constantin Țîbîrnă în a vedea și a dezvolta capacitățile intelectuale ale candidaților, viitorilor savanți, determinarea profilurilor lor de cercetare atât în științe fundamentale, cât și aplicative, s-a manifestat pe toată perioada activității sale, timp de șase decenii. A semnat sute de Ordonanțe specifice personalizate pentru includerea candidaților la aspiratură și/sau ordinatura clinică, a celor ce se ocupau concomitent cu cercetarea și activitatea practică. Noi toți am simțit căldură sufletească, ajutor în activitatea științifică și de creație, de măiestrie în a trata și a gândi clinic a profesorului Constantin Țîbîrnă.

Academicianul, Profesorul Constantin Țîbîrnă a avut o conlucrare prodigioasă cu conducerea Ministerului Sănătății, a miniștrilor de Sănătate în diferite perioade, cu Rectorii Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, cu Secția aspiratură, cu reprezentanții autoadministrării locale, cu administrațiile spitalelor municipale și raionale [1, 3].

Aici am descoperit și latura activităților internaționale a profesorului Constantin Țîbîrnă în relațiile științifice și de pregătire a cadrelor, care acum se numește mobilitatea științifico-practică între Institute și Universități, Clinici din Federația Rusă, Portugalia, China, Mexic, Austria, Belgia și alte țări.

Constantin Țîbîrnă a contribuit direct la formarea savanților – Iablonschi, Cazacov, Caproș, Zapuhliș, Mereuță, Angelici, Crudu, Gladun, Lîsîi, Rotari și mulți alții.

Din istorie, scrieri ale Profesorului Iu. Grosu, „în anul 1962, șef al catedrei Chirurgie generală este ales prin concurs conferențiarul C. Țîbîrnă – absolvent al ISMC, care conduce catedra până în 1979. După susținerea în 1965 a tezei de doctor habilitat, C. Țîbîrnă reușește substanțial să lărgescă diapazonul cercetărilor științifice, abordând problemele chirurgiei toracelui și abdomenului (echinococoză, procesele pulmonare purulente, boala ulceroasă, hipertensiunea portală, fistulele biliare, boala litiazică biliară, colecistita ș. a.). Rezultatele investigațiilor în această perioadă au fost totalizate în 3 teze de doctor habilitat (C. Țîbîrnă “Profilaxia complicațiilor după infecțiile pulmonare la pacienții cu procese purulente”, 1965; V. Pavliuc “Influența splenectomiei și organoanastomozei arterei lienale asupra hemodinamicii funcției ficatului și autoimunoagresiei la pacienții cu ciroza ficatului”, 1974; E. Semeniuc “Tratamentul chirurgical al afecțiunilor ulceroase stomacale și duodenale”, 1977; 13 teze de doctor în medicină, 4 monografii și peste 300 articole publicate în revistele medicale din republică și de peste hotare [2].

Baza didactică și clinică a catedrei Chirurgie generală până în 1980 a fost secția de chirurgie a spitalului orașenesc nr. 4 și secțiile de chirurgie septică și aseptică, chirurgie proctologică și toracală a Spitalului orașenesc nr. 3, astăzi «Sfânta Treime». O pleiadă întregă de chirurgi, în toate specialitățile au avut ocazia să învețe chirurgia aseptică. A fost organizată

Constantin Țîbîrnă
(a.n.1928 -a.m.2010)
1950-2010

Spitalul Clinic Orașenesc nr. 3

- 1976 - secția chirurgie nr. 1 cu 60 paturi
1977 - secția chirurgie nr.2 (septică) cu 40 paturi
- secția proctologie cu 40 paturi,
- secția chirurgie toracală cu 30 paturi,
- secția cardiologie nr. 2 cu 40 paturi,
- secția reanimare cu 12 paturi,
- a fost închisă secția neurologie nr. 2 și deschisă
secția neurochirurgie. Numărul de paturi a ajuns la 850.
1978-1985 - secția chirurgie maxilofacială cu 40 de paturi

Actualmente în cadrul spitalului activează 10 clinici universitare:

- Clinica medicală nr. 1, disciplina Sinteze clinice, bazată pe secțiile Boli interne nr. 1, Boli interne nr. 2, Gastroenterologie;
- Clinica medicală nr. 5, disciplina Reumatologie și Nefrologie, bazată pe secțiile Reumatologie, Nefrologie și dializă;
- Clinica medicală nr. 3, disciplina Cardiologie, care activează în baza secțiilor Cardiologie, Infarct miocardic acut și Recuperare Cardiologică;
- Clinica Neurologie, bazată pe secțiile Neurologie, Recuperare neurologică;
- Clinica medicală Chirurgie nr. 2 “Constantin Țîbîrnă” bazată pe secțiile Chirurgie septică și Proctologie;
- Clinica medicală Chirurgie nr. 3 “Constantin Țîbîrnă” bazată pe secția Chirurgie aseptică;
- Clinica Anestezie și Reanimatologie, bazată pe secțiile Reanimare, Anesteziologie, Toxicologie; Clinica Urologie, bazată pe secția de Urologie;
- Clinica Otorinolaringologie, bazată pe secția Otorinolaringologie;
- Clinica Oftalmologie, în baza secției Oftalmologie.

Figura.5.

Constantin Ţibîrnă
(a.n.1928-a.m.2010)
1950-2010

Pînschi Leonid
1976-1982

Fadeev Gheorghe
01.1982-09.1990

Terente Simion
09.1990-06.2014

Zavatin Galina
06.2014-05.2015

Crudu Oleg
05.2015

Figura.6.

Constantin Ţibîrnă
(a.n.1928-a.m.2010)
1950-2010

Spitalul Clinic Municipal "Sfânta Treime"

Profesorul universitar Gheorghe Anghelici, dr. hab. med., – şeful Catedrei Chirurgie nr. 2 "Constantin Ţibîrnă".

Clinica medicală Chirurgie nr. 3 "Constantin Ţibîrnă" este condusă de profesorul universitar Petru Bujor.

Figura.7.

Conlucrarea Academicianului Constantin Ţibîrnă cu profesorii serviciului ATI

Constantin Ţibîrnă
(a.n.1928-a.m.2010)
1950-2010

Staniskv Poluhov

Iacob Camişov

Nicolae Burdîk

Isac Ţîlpman

Alexei Organ

Boris Pîrgaru

Alexandr Comogolub

Figura.8.

catedra de Chirurgie nr. 3 pentru subordinatori. Fondator, organizator și șef de catedră al acesteia până în 2002 a fost profesorul universitar C. Țâbârnă – Om emerit în știință, Laureat al Premiului de stat al RM, discipol al academicianului V. Strucicov. În această perioadă au fost înmatriculați la spirantură mulți medici specialiști din diferite spitale ale Republicii” [2].

Rezultatele cercetărilor științifice, la etapa respectivă, sub conducerea profesorului universitar C. Țâbârnă au fost sistematizate în 5 teze de doctor habilitat, 25 teze de doctor în medicină, 15 monografii și mai mult de 500 de lucrări publicate în diferite reviste. Pe baza lor au fost elaborate 9 invenții și 80 propuneri de raționalizare [5]. Colaboratorii catedrei și ai laboratorului problematic au participat cu raporturi științifice la congresele 24-31 ale chirurgilor fostei URSS, la toate congresele din Republica Moldova, congresele internaționale din Hong-Kong, Lisabona, Acapulco, Viena, congresul XVII din România. Catedra colaborează cu Centrul de chirurgie din Moscova – Institutul de chirurgie „A. Vișnevschii”, Institutul de Medicină din Cernăuți, Universitățile de Medicină din București, Iași, Cluj-Napoca, Institutul de Oncologie și Institutul de Ftziopulmonologie din Moldova” [1, 2].

Să ne amintim cu mare recunoștință de înaintașii și profesorii noștri. Pe aici au trecut Ei, pe aici vom merge și noi...

ROLUL ACADEMICIANULUI CONSTANTIN ȚÎBÎRNĂ ÎN PREGĂTIREA CADRELOR ȘTIINȚIFICE ȘI DIDACTICE

- 30 de teze de doctor și doctor habilitat în chirurgie;
- cea 200 de aspiranți și doctoranzi ce au susținut teze la diferite specialități;
- Promotor al Dinastiei de medici Țîbîrnă (cca 72 medici și asistenți medicali).

Bibliografie:

1. Ababii I., Mereuță I., Țîbîrnă Gh., Corcimaru I. Știința oncologică în istorie și actualitate. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016. 524 p. ISBN 978-9975-53-697-4.
2. Ghidirim, Gh., Țîbîrnă C., Grossu Iu. Organizarea și dezvoltarea serviciului chirurgical în Republica Moldova: Vestigii și realizări contemporane către aniversarea a 60 ani de la fondarea USMF „Nicolae Testemițanu”. În: Buletinul Academiei de Științe. Științe medicale. 2005, 1(1), 86-99.
3. Popușoi E., Ețco C., Raevschi M. et al. Istoria medicinei: indicații metodice. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu”, Cat. Medicină Socială și Management Sanitar. Chișinău [s.n], 1994. 54 p.
4. Popușoi E., Grosu Iu. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Chișinău: Universitas, 1995. 52 p.
5. Țîbîrnă Gh. Aspecte istorice ale fondării Academiei de Științe Medicale din Republica Moldova (Organizație non-guvernamentală). În: Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe medicale. Vol. 62, Nr. 2, 2019, 193-202.